

Dlaczego w normach kodeksowych występują substancje, których stosowanie jest zakazane przez Konwencję Sztokholmską?

Konwencja Sztokholmska dotyczy trwałych zanieczyszczeń organicznych (*POPs – Persistent Organic Pollutants*). Są to związki organiczne, które są odporne na degradację w środowisku naturalnym poprzez procesy chemiczne, biologiczne i fitolityczne. Ze względu na rozpuszczalność w tłuszczach odkładają się w tkankach ludzkich i zwierzęcych, kumulują się w łańcuchach pokarmowych, mają potencjalnie znaczący wpływ na zdrowie ludzkie i środowisko. Wiele spośród pierwszej generacji insektycydów chloroorganicznych, takich jak DDT odpowiada tej charakterystyce.

Konwencja Sztokholmska weszła w życie w dniu 17 maja 2004 r. Podpisało ją 151 krajów, a ratyfikowało do tej pory 127 z nich (w tym Polska w dniu 23 października 2008 r.).

Sygnatariusze Konwencji postanowili:

- Zakazać produkcji 9 substancji chemicznych;
- Ograniczyć stosowanie DDT do kontroli malarii oraz
- Ograniczyć niezamierzoną produkcję dioksyn i furanów.

Zakaz stosowania substancji takich jak DDT, heptachloru lub aldryny, nie powoduje automatycznego usunięcia ich pozostałości ze środowiska, produktów rolnych, zwierząt lub żywności (ponieważ są one trwałe i nadal obecne ze względu na wcześniejsze stosowanie).

W tej sytuacji, trwałość w środowisku jest bardzo ważnym czynnikiem. Nawet jeśli niektóre POPs są zakazane (i to od wielu lat), nadal występują w środowisku, w wyniku czego mogą występować jako pozostałości w żywności, dlatego Kodeks Żywnościowy zawiera wymagania odnośnie dopuszczalnych limitów ich pozostałości w żywności.

Wiele *POPs* było używanych w przeszłości jako pestycydy, dlatego niektóre z nich były w przeszłości przedmiotem prac Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Pozostałości Pestycydów.

Istnieją dwa rodzaje maksymalnych limitów pozostałości, które Komisja może ustalić:

- MRL (*maximum residue limit*) – maksymalne limity pozostałości pestycydów aktualnie używanych w ochronie upraw;
- EMRL (*extraneous maximum residue limits*) – maksymalne limity pozostałości zewnętrznych (związków, które nie są już używane jako pestycydy, ale pozostają w środowisku w wyniku poprzedniego użytkowania).

Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ustaliła bezpieczne maksymalne limity pozostałości zewnętrznych (EMRL) dla trwałych zanieczyszczeń organicznych ("zewnętrznych" tzn. takich pozostałości, które nie wynikają z bezpośredniego stosowania tych substancji w ochronie roślin, ale pochodzą z różnych źródeł i występują w środowisku ze względu na wcześniejsze ich stosowanie).

Na przyszłych sesjach Komitet Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Pozostałości Pestycydów (Codex Committee on Pesticide Residues - CCPR) rozważy dalsze działania w tej sprawie i ewentualnie podejmie decyzję, czy te EMRL są nadal potrzebne.